

Leden Vaste Commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

PLAATS/DATUM

Utrecht, 31 maart 2026

ONDERWERP

Leermiddelen in het funderend onderwijs

Geachte leden van de Vaste Kamercommissie Onderwijs,

Op 9 april spreekt u over digitalisering, leermiddelen en de ondersteuningsstructuur in het funderend onderwijs. Met deze brief brengt de sector funderend onderwijs enkele punten onder uw aandacht met betrekking tot de leermiddelenmarkt. In onze ogen zijn er aanzienlijke verbeteringen nodig om te komen tot leermiddelen die toegankelijk zijn voor alle leerlingen, leraren daadwerkelijk ondersteunen bij het geven van goed onderwijs, betaalbaar zijn voor scholen en duurzaam in gebruik zijn.

Achtergrond

In juni 2024 lanceerde een grote groep onderwijsorganisaties het [manifest 'Meer grip op kwaliteit'](#). Met veel nieuwe Kamerleden binnen uw commissie, brengen wij de knelpunten die wij signaleren op de leermiddelenmarkt opnieuw onder uw aandacht. Het is belangrijk dat het onderwijs kan vertrouwen op goede, betaalbare en toegankelijke leermiddelen voor elke leerling, ontwikkeld en aangeboden binnen een markt die het onderwijs ondersteunt in plaats van belemmert.

De afgelopen periode zijn er stappen gezet met de start van een kwaliteitsalliantie leermiddelen, waar onder andere gewerkt wordt aan een landelijk kwaliteitskader. Wij stellen vertrouwen in dit proces waar alle partijen (lerarenorganisaties, sectorraden, leerlingen, ouders, uitgevers en ministerie) in samenwerken en vragen uw Kamer om dit af te wachten. Daarnaast wordt er onderzoek gedaan naar de werking van de markt.

Kwaliteit leermiddelen Onderwijsprofessionals geven aan dat leermiddelen te omvangrijk zijn, te veel plaatjes en invuloefeningen bevatten en onvoldoende onderbouwd worden. Daarnaast bieden zij onvoldoende inzicht in de mate waarin zij de kerndoelen en eindtermen dekken. Dit blijkt uit een peiling onder ruim 2.500 leraren en schoolleiders. Dit gaat ten koste van de vakinhoud, de mogelijkheden tot differentiatie en kwaliteit van passende opdrachten.

De onderwijssector is op dit moment aan zet binnen de door het ministerie ingestelde Kwaliteitsalliantie Leermiddelen. Wij voelen ons gesteund door de passage uit het coalitieakkoord dat voorziet in een keurmerk voor lesmethoden op het gebied van basisvaardigheden. De exacte vorm waarin dit uiting gaat krijgen wordt nog onderzocht. Wij pleiten voor verbreding: een kwaliteitstoets voor alle vakken.

Regulering van de markt

De kosten van leermiddelen stijgen, terwijl scholen jaarlijks aanzienlijke bedragen besteden aan materialen die niet worden gebruikt. Scholen worden vaak gedwongen tot pakketafname, werkboeken worden op grote schaal weggegooid en ongebruikte licenties blijven liggen. Bovendien is de huidige hoeveelheid wegwerpboeken allesbehalve duurzaam. Wij pleiten daarom voor meer flexibiliteit van uitgeverijen bij de aanschaf van leermiddelen, zodat scholen gerichter kunnen inkopen wat ze nodig hebben en onnodige kosten voor scholen worden voorkomen.

De onderwijssector constateert dat de verdienmodellen van leveranciers op gespannen voet staan met het publieke belang van leermiddelen die bijdragen aan onderwijskwaliteit én efficiënte besteding van publiek geld. Onze zorg is dat de curriculumactualisatie leidt tot een verdere kostenstijging. Wij zien daarom graag dat de prijsontwikkeling van leermiddelen structureel gemonitord gaat worden.

Op dit moment lopen er al onderzoeken van ACM, EZ en OCW naar het functioneren van de markt. Wij benadrukken dat deze onderzoeken niet zonder gevolg mogen blijven, maar dienen te resulteren in concrete regulering indien de markt zich niet herstelt.

Toegankelijkheid voor iedere leerling

Leermiddelen die door de markt worden ontwikkeld sluiten te vaak niet aan op de behoeften van leerlingen in het gespecialiseerd onderwijs, praktijkonderwijs en nieuwkomersonderwijs. Dit zien we ook bij de beroepsgerichte vakken binnen het vmbo en kleinere vakken binnen het vo, zoals filosofie en kunstvakken. Onderzoek toont waarom: leermiddelen voor kleinere doelgroepen zijn voor uitgeverijen niet rendabel.

De Sectorraad GO heeft daarom binnen het groeifondsproject Impuls Open Leermateriaal het voortouw genomen om samen met schoolbesturen en leraren leermiddelen te ontwikkelen die beter aansluiten op de specifieke ondersteuningsbehoeften van leerlingen. Een goed initiatief voor een deel van de markt die niet goed wordt bediend door uitgeverijen. Helaas is de financiering hiervan – middels groeifonds Impuls Open Leermateriaal – tijdelijk. Ook kunnen sectoren als het praktijkonderwijs en het nieuwkomersonderwijs baat hebben bij een soortgelijk initiatief. Wij zien graag dat deze initiatieven structureel ondersteund worden.

Kosten digitale devices

Naast de leermiddelenmarkt vragen we aandacht voor de digitale devices. Via de Wet gratis schoolboeken is geregeld dat ouders niet hoeven te betalen voor de leermiddelen van hun kind. Deze wet ging in 2009 in. Tegenwoordig zijn er ook digitale devices in het klaslokaal, echter is de Wet gratis schoolboeken nog niet geactualiseerd. De hoge kosten voor de aanschaf van zo'n duur device liggen nu bij de ouders wat zorgt voor toenemende kansenongelijkheid. Actualiseer de Wet gratis schoolboeken zodat iedere leerling onderwijs op een goede manier kan volgen.

Afsluitend

Er is recent positieve beweging op dit thema, dat juichen wij toe. Het is belangrijk dat de sector betrokken blijft. De uitdagingen zijn echter groot: de nieuwe kerndoelen en eindtermen voor de bovenbouw van het voortgezet onderwijs komen eraan en alle leermiddelen moeten hieraan voldoen. Wij verzoeken de Kamer om te sturen op betaalbare, duurzame en toegankelijke leermiddelen en op minder marktwerking.

Met vriendelijke groet,

Kim van Strien, lid dagelijks bestuur AOb

Danielle Woestenberg, voorzitter CNV Onderwijs

Karin Straus, voorzitter AVS

Remko Littooi, voorzitter FvOv

Annet Dries, vicevoorzitter PO-Raad

Joany Krijt, vicevoorzitter VO-raad

Nicole Teeuwen, voorzitter Sectorraad Pro

Alain van de Haar, directeur-bestuurder Sectorraad GO

Arjen Daelmans, voorzitter SPV

Rob Abbenhuis, voorzitter Platform-TL

Rogier Spanjers, voorzitter Platform VVVO

Lobke Vlaming, voorzitter Ouders & Onderwijs

Tijmen Widlak, voorzitter LAKS

Elijah Delsink, voorzitter LBVSO